

Från hembygdsarbetet

EN BORTGÅNGEN HEMBYGDSVÄN

ELIAS TISELIUS

F. läroverksadjunkt Elias Tiselius, Öregrund, har 1965 avlidit i en ålder av 82 år. Från 1920 fram till pensionsåldern var han lärare vid Östra real i Stockholm. Under många år vistades Elias Tiselius som sommarvärd i Öregrund. Öregrundsbo för gott blev han efter pensioneringen 1948. Samma år blev han sekreterare i Öregrunds hembygdsförening. Under många år kom han att lägga ner ett högt skattat arbete inom hembygdsföreningen.

Genom sitt aldrig svikande intresse för forskning i Öregrunds historia har Elias Tiselius tillfört staden stora värden från gångna tider att bevaras för efterkommande generationer. Under hans tid som sekreterare i hembygdsföreningen bestod ej protokollet av torra paragrafer utan ut-

gjorde en utförlig redogörelse för vad som tilldragit sig på sammanträdet. Vid varje årsmöte berättade Elias Tiselius om intressanta händelser, som fordom timat i Öregrund, händelser vi öregrundsbor aldrig hört talas om. Varje midsommarafton höll Elias Tiselius det traditionella högtidstalet, varvid han brukade berätta om det Öregrund, som spelade en ganska betydande roll, innan ryssarna brände staden 1719.

Karl Wickström

MUSEET I KNIVSTA SOCKENMAGASIN INVIGT

Söndagen 31 okt. 1965 blev en stor dag för Knivsta Hembygdsgille. Då öppnades nämligen hembygdsmuseet i det intill Knivsta kyrka belägna sockenmagasinet. Många knivstabor hade hörsammat kallelsen att komma till högtidligheten, som hölls i anslutning till högmässan i kyrkan. Efter denna visades den vackra och historiskt intressanta kyrkan, varefter samling skedde i sockenmagasinet.

Ordföranden i Knivsta Hembygdsgille kyrkvärden J. V. Gustafsson hälsade välkommen med särskilda välkomstord till landsantikvarie Nils Sundquist, Uppsala, som inbjudits att förrätta invigningen av det gamla sockenmagasinet. I samband med högtiden hade utställning av äldre föremål från orten anordnats, 270 olika föremål, såsom handredskap, jordbruksredskap från 1800-talet, husgeråds- och vävredskap m. m. från 1600–1800-talen. Landsantikvarie Sundquist lovordade i sitt tal initiativet och uttalade sitt tack till skaparna av museet, som därefter förklarades invigt. Därefter bjöds samtliga besökare på kaffe av Hembygdsgillet.

Ordföranden hr Gustafsson lämnade en historisk exposé över museibyggnadens tillkomst och senare öden. Härur hämtas följande:

År 1758 lät greve Nils Gyllenstolpe, som ägde Noor, Oleda, Vråå, Trunsta, Ledinge och Ledingenäs samt Knivsta säteri, på Noor uppföra sockenmagasinet på ett område intill Knivsta kyrka, enligt ett av honom upprättat dokument, så lydande:

»Som jag i flera år funnit den angelägenhet, mina bönder och torpare årligen vara stadda uti, att i brist av eget förråd allting dyrt köpa, eller och nästan för dyrare intresse låna spannmål, varigenom de försätta sig i skuld, som de svårligen kunna avskudda sig, alltså har jag i betraktande härav och av kärlek och god vilja för mina underhavande redan låtit uppsätta med egen kostnad ett spannmålmagasin för Knivsta soc-

Sockenmagasinet vid Knivsta kyrka. Foto J. V. GUSTAFSSON.

ken, som ett säkert ställe varest de för dräglig ränta kunna finna säd till sin nödtorft och för att uppmuntra dem att på mycket ivrigare sinne öka deras egna nytta och håg att spara av sina egna förmögenheter och här göra insättning, varför jag härmed till grund och början åt detta Knivsta församlings spannmålsmagasin testamenterat och donerat 20 tunnor ren säd, nämligen 10 tunnor råg och 10 tunnor korn, att det för evärdeliga tider för magasinet som huvudstol och ränta att nyttja och bruka så att, när magasinets förråd blivit så stort att intressenterna kunna överenskomma att uttaga deras insättning de nu eller framdeles göra, ingen må röra dessa 20 tunnor, ej heller den ränta, som stadigt ränta på ränta, inflyter.»

År 1884 upphörde utlåning av spannmål och denna jämte magasinet såldes och förvandlades till penningar. Magasinet inköptes för 800 kr. av handlaren Lycknell, som flyttade det till sin fastighet i Särsta, där det stod till år 1960. Influtna penningar skulle förvaltas under betryggande kontroll, räntan av kapitalet utlånades i smärre poster och på kortare tid till mindre jordbrukare eller användes därav för ändamål som delägarne framdeles finna sig föranlåtna att bestämma till gemensam nytta för innehavare av i mantal satt jord men icke för i fyrk-

talslängden utdebiterade utskylder. »Sedan ovanstående beslut vunnit laga kraft och i förmåga av Kungl. Kungörelsen den 4 december 1863, prövar Konungens Befallningshavande skäligt att samma beslut fastställa, börande magasinsskassans nuvarande kapital, sammanlagt med det genom försäljningen uppkomna, oförminskat bibehållas. In fidem Sten Drakenberg.»

År 1961 skulle magasinet rivas för nybyggnad på dess plats vid Särsta. Magasinsskassan framförde då önskemål att få övertaga magasinet och flytta detta till sin förutvarande plats vid Knivsta kyrka, där det, som nyss sagts, uppfördes år 1758. Byggherren, byggmästare Karl Johanssons AB, Uppsala, överlät detsamma utan ersättning och det mottogs tack-samt av magasinsskassan.

Nedrivning, transport och uppförande av magasinets tre våningar i dess ursprungliga skick utfördes frivilligt på s. k. gångled. Man kallade delägarna till hjälp två och tre varje dag i 50 dagar, virke, annat materiel, schaktning, har även gratis givits och utförts av organisationer och enskilda företagare. Knivsta församling har gratis ställt mark till förfogande.

År 1964 beslöt delägarna på stämma — enligt Kungl. Majt:s beslut att magasinsskassorna skall avvecklas — att antaga nya stadgar och att ändra namnet till Knivsta Hembygdsgille. Första paragrafen i gilletts stadgar lyder: Knivsta Hembygdsgille har till uppgift att verka för hembygds- och församlingskänslans stärkande, att samla och bevara rester av hembygdens gamla kultur samt söka skydda naturminnesmärken och allt, som kan vara av värde att bevaras åt kommande släkten. Andra paragrafen: Medlem av gillet är envar, som erlagt å årsmöte bestämd årsavgift (f. n. 5 kr.). Den som på en gång till gilletts kassa inbetalt minst 100 kr. blir ständig medlem. Alla ägare av i mantal satt jord inom Knivsta socken befrias från vidare avgifter.

Från magasinsskassan överfördes ett grundkapital om kr. 14 632:98 till gilletts räkenskaper 1964, förutom s. k. delägarmedel kr. 1 130:61 (sådana medel, som skulle utdelas till delägarna men av dem beslutats att fonderas för andra ändamål; kostnader, som kommit på uppförandet, har tagits ur kassan). Magasinsbyggnaden är taxerad för kr. 8 000:—.

Jag slutar härmed med tack för allt visat intresse från allmänheten och alla bidrag som influerat. Må ni bevara och väl vårda denna för Knivstabygden så värdefulla magasinsbyggnad och må Knivsta Hembygdsgille som organisation länge bestå.

J. V. Gustafsson

BONDKYRKO HEMBYGDSFÖRENING STABYGÅRDEN

Föreningens styrelse har under verksamhetsåret 1964 bestått av Elis Vestlund, ordförande, Axel Thorsell, sekreterare, Bertil Johansson, kassa-förvaltare, samt Erik Eriksson och Justus Vahlström. Dessutom har olika sektioner och kommittéer varit valda. Inom föreningen har hållits sammanträden varje månad, utom under sommarmånaderna. Samkväm med underhållning, varav en del med filmföreläsning, har förekommit, varvid fil. dr P. Envall berättat om Erik Axel Karlfeldt, folkskolläraren Per Johannes om »Resa till sommaren», Karin Eriksson har talat om Jerusalem, överlärare Oskar Hedlund om S. Francisco och Franciscus av Assisi. Under ledning av folkskolläraren Erik Eriksson har hembygds-kören utfört ett underhållningsprogram med deklamation, kör- och solosång. Kören har varit inbjuden till Liberala studieförbundets »träff» på Odinsborg, Gamla Uppsala, och där utfört ett sångprogram. Föreningens syklubb har utfört ett hedervärt arbete med tanke på en förestående försäljning. Enär föreningens ekonomiska ställning fortfarande är mindre god, söker föreningen på olika sätt, bl. a. genom lotterier, anskaffa medel till fortsatt reparation av hembygdsgården. Föreningen vill här till Agaton Ericstam och Joel Andersson rikta ett tack för så gott som allt förekommande arbete utomhus, som de utfört. I övrigt har var och en på sitt sätt medverkat till föreningens gagn och fortsatta utveckling.

A. Thorsell

HÅLLNÄS HEMBYGDSFÖRENING

Årsmöte hölls söndagen 10 maj 1964 efter högmässa i Hållnäs kyrka. Förutom årsmötesförhandlingar förekom föredrag av kyrkoherde Gunnar Odelborn över ämnet »Herrgårdsliv för 100 år sedan».

Traditionellt har festligheter anordnats vid hembygdsgården midsommaraftonen och sista lördagen och söndagen i juli. Besöksfrekvensen är i stigande. Detta gäller både intresset för hembygds-museet och festligheterna. Föredrag på hembygdsfesten hölls av författaren Karl Elfred Kumm. Vidare medverkade riksspelmännen Eric Sahlström och Sture Andersson, Strömsbergs folkdanslag och kyrkosångaren Bertil Eriksson, Tolfta. Totalt besöktes festligheterna under 1964 av omkring 2 500 personer. Det ekonomiska resultatet får också betraktas som gott.

På området har gallrings- och planeringsarbeten utförts, vilka arbeten medfört att flera av byggnaderna blivit synliga från allmänna landsvägen och hela området har vunnit på denna upprustning.

Börje Karlsson

LOVÖ HEMBYGDSFÖRENING

I en skrivelse, beslutad 3 okt. 1964, till Statens Naturvårdsnämnd föreslår styrelsen, att, när den nya lagen 1965 trätt i kraft, Kårsöskärgården söder och öster om Drottningholms slott skall förklaras för naturreservat eller ev. nationalpark, med förbud för myndigheterna att bebygga området och draga fram broleder och genomfartsvägar över dessa öar och holmar. Det är dess enastående läge vid öppet vatten med mörka orörda skogar, som ger slottet dess tjusning för de stora turistskarorna och de rekreationssökande. Enligt sina stadgar måste hembygdsföreningen slå vakt om kulturlandskapet och kan därför ej gå med på en brodragning över Kårsön-Högholmen-Edebyholmen-Alvikens udde, den broled, som den s. k. Brokommittén kämpade för hela hösten och vintern 1964-1965. Nu 1965 tycks faran hota från Stadsbyggnadskontoret, som från tunnlar under södra Bromma vill bygga en led över södra Kårsön-Högholmen etc. Långt från att »skona Drottningholm» enligt presspropagandan skulle en lastbilsväg över sundet mellan Kårsön och Högholmen komma alldeles intill slottet och störa all dess frid. Brokommitténs förslag till en högbro vid Nockeby i vinkel med den gamla lågbron godkändes ej av myndigheterna utan bron skall nu bli riktad rakt mot slottet som förut men smalare än de 19 m, som sedan 1955 varit beslutade, och återigen helt låg med många flera broöppningar än den s. k. backbro, som Hamnstyrelsen hade ritat. Nu går trafiken över en vinkelställd provisorisk bro, som tjänstgör som ett varnande exempel — man ser att här måste det gå en bro rakt mot slottet. Men den stora lastbilstrafiken och snabbtrafiken från Mäläröarna bör ledas förbi, ej genom slottsområdet norrut över Sotholmen till Islandstorget i Blackeberg på Brommasidan, enligt Byggnadsstyrelsen förslag av 1957. Medan tid är bör en sådan led planeras och införas på regionplanen. Så önskar hembygdsföreningens styrelse alltsedan 1957. Vid Brokommitténs stora propagandamöte i Ekerö nya skola 1 okt. 1964 representerades styrelsen av undertecknad, som utan karta och bilder lyckades få tala under fem minuter för en högbro över Sotholmen till Islandstorget inför alla de inbjudna myndigheterna och några hundra åhörare. Vid ett enligt stad-

garna skriftligen begärt s. k. extra föreningsmöte i Vaktlokalen i Hertigarnas stall 23 nov. 1964 visade kapten Einar Förberg bilder av Brokommitténs alternativ, varpå undertecknad visade stämmingsfyllda bilder av utsikterna vid slottet och varnade för broar över holmarna söder om slottet, belyste alla övriga föreslagna broleder och rekommenderade en högbro över Sotholmen till Islandstorget. En vid detta möte beslutad anonym opinionsundersökning med kryssmärkta lappar sammanräknades 5 dec. 1964. Det befanns att majoriteten önskade såväl en Sotholmsbro som en tvåfilig rak väg från Nockeby mot slottsfasaden (som förut) och att Brokommitténs förslag endast samlade en minoritet. Styrelsen följde opinionsundersökningens pekfinger i sitt remissutlåtande till Länsstyrelsen över Brokommitténs betänkande.

Fastän brofrågan ej stod på kallelsen, fick undertecknad vid årsmötet på Viken 30 okt. 1964 helt oförberedd i tre timmars tid besvara frågor angående brofrågans gång hos myndigheterna under de senaste tio åren. Man ställde styrelsen till svars för remissyttrandet till Länsstyrelsen i aug. 1964 ang. Vägförvaltningens arbetsplan för broarna (se årsb. *Uppland* 1964). Till styrelsens stora överraskning blev undertecknad fil. lic. Bertil Wallenberg omvald till ordförande. Man hade hotat med avsättning av hela styrelsen.

Före årsmötet höll ordf. föredrag om textiltgåvor till kyrkan i gången tid och framlade därvid sina mångåriga arkivforskningar, då hon med historisk-kritisk metod lyckats följa varje föremål från medeltiden till Gustav V:s tid. Parentation hölls över hedersledamoten professor Nils G. Wollin. Hans posthuma arbete *Antikerna i Drottningholms slottspark* visades; tryckningen var två år försenad. Senare utkom även en engelsk upplaga. I Ekeröpastoratets årsbok *Fyra Mälarsöcknar* 1964 har Berit Wallenberg skrivit om Nils G. Wollin och Drottningholmsparkens återställelse, publicerat *Hvilans historia* (*Hvilan i Drottningholms slottspark* — ett lustslott i miniatyr) samt redogjort för doputställningarnas historia i Lovö kyrka och Drottningholms slottskapell.

Valborgsmässoaftonen 1965 firades med stort bål nedanför Götiska tornet, värtal av kyrkvärden Gösta Arwenius, sång av kyrkokören, fyrverkeri och väffelkalas i China slottskök.

Med gammalt tegel från hembygdsmuseets lager ha våren 1965 taken på de gamla husen på Liseberg på Malmen kunnat återställas och bevaras.

På åtta somrar ha omkring 27 gravar undersökts på Viken. Under maj-aug. 1965 har professor Greta Arwidsson företagit mycket stora ut-

grävningar, då bl. a. två jättestora rösen utforskats, det ena med en förhistorisk hästbrodd i ytligt läge, det andra med ytligt belägna kolnade stockar i norr, öster och söder samt brända ben men intet brandlager. Tre kvinnogravar från vendeltiden med vackra kammar och pärlor lågo på övre terrassen tillsammans med tidigare undersökta samtida gravar. En av en slump funnen grav under flat mark utan stenar, belägen på nedre terrassen nära 400-talets kvinnogravar, innehöll brända ben, kruk-skärvor, omkring 15 pärlor samt två granater — sådana finnas tidigast år 481 e. Kr. i Kilderiks grav. Fosfatundersökningar på kringliggande åkrar ha givit lockande resultat — hövdingarna på Viken hade kanske en egen handelsort på åkern och behövde kanske inte ta sina skepp den korta vägen till Helgö för att handla.

Berit Wallenberg

STOCKHOLMS-NÄS HEMBYGDSFÖRENING

Hembygdsföreningen har under året fått mottaga en hel del gåvor såsom t. ex. en väderkvarn, rivningshus och 2 st. plåtskåp för förvaring av gamla handlingar. Intresset att hyra hembygdsgården för fester har varit mycket stort. Årsmötet hölls den 27 maj, och inleddes med friluftsgudstjänst kl. 11 på gårdsplanen vid Hembygdsgården. Predikan hölls av kyrkoherde Erik Fahlgren och musik utfördes av musikdir. Lars Moberg och musiklärare Matz Kuoppala med musikelever. Efter gudstjänsten skedde utdelning av medborgarboken som gåva från Upplands-Bro kommun till dem, som under åren 1964–1965 fyllde 21 år. Kallade var 156 st. och dagen var väl besökt av såväl ung som gammal. Önskemål uttalades om att utdelningen av medborgarboken skulle bli en tradition. Till sist vill vi framföra vårt varma tack till givare och hjälpare som stödja oss i vårt hembygdsarbete.

Mårten Lindberg

SYDVÄSTRA UPPLANDS KULTURHISTORISKA FÖRENING

Föreningen har under 1964 fortsatt sin verksamhet enligt traditionella linjer i syfte att tillvarata och vårda de kulturhistoriska värdena i staden och dess omgivningar.

Museet har hållits öppet lördagar och söndagar kl. 13–14 med undantag för tiden maj–juni, då museet varit öppet endast lördagar, samt

juli-aug. då museet varit helt stängt. Museet har dock kunnat visas på annan tid än den ordinarie efter tillsägelse hos museivårdaren eller på stadsbiblioteket. Besöksfrekvensen har detta år varit mindre än året före. Sex skolklasser om 108 elever har på särskild tid studerat museet — en minskning med 239 elever och åtta klasser. Bland de särskilda besökarna märks f. ö. en rad föreningar.

Museet har förvärvat ett 50-tal gåvor. Accessionskatalogen upptog vid årets slut 4 388 nr.

Museivårdare Sven Sjöborg har i vanlig ordning bevakat rivningar i staden. De därvid gjorda fynden har införts i accessionskatalogen.

Föreningen har från Enköpings stad och Sparbanken i Enköping erhållit sammanlagt 1 200 kr. i anslag. Inkomster och utgifter har balanserat på 1 859: 31 och tillgångarna (inklusive fonderna, vilka omsluter 8 796: 61) var vid årets slut 10 655: 92. Ett årsmöte samt två styrelsesammanträden har hållits. Styrelsens sammansättning är oförändrad från året före.

Styrelsen har yttrat sig över av staden väckt förslag att riva vissa byggnader i kv. Läkaren. Härvid framhölls önskemålet att få bevara bostadsbyggnaderna. Styrelsen har hemställt hos staden att frågan tas upp till förnyad prövning, innan definitivt rivningsbeslut fattas. Åtgärder har vidare vidtagits för att skydda Tiondeboden i Skolparken samt de åkerbruksredskap, som är magasinerade i stadens f. d. förrådsbyggnader, för husbocksangrepp.

Harry Norrgården

TIERPS HEMBYGDSGILLE

År 1964 var det 37:e verksamhetsåret för vårt hembygdsgille. Svenska flaggans dag arrangerades på sedvanligt sätt av hembygdsgillet under medverkan av kommunalfullmäktiges ordf. dir. Tuve Johansson, kyrkoadj. Jean Johansson, Örbyhus blåsorkester, Tierps manskör, Hemvärnet, Lottorna, scoutkårerna m. fl. Midsommarfestligheterna förlöpte även enligt tradition. Allmänheten gavs då tillfälle att bese gillet's samlingar.

Den 13 sept. arrangerade Gillet en utflykt till Högbo kvarn. På vägen dit besöktes även Älvkarleby hembygdsgård. Vid Högbo besågs anläggningarna under ciceronskap av red. Carl Björk.

Hembygdsgillet har i gåva från Stora Kopparbergs Bergslags AB, Strömsbergs Skogsförvaltning, erhållit en s. k. gårdssmedja, vilken mäter 3,20 × 4 m. Smedjan, som kommer från Kvarnbo, har gillet låtit mon-

tera ned och skall inom kort låta uppsätta den bland de övriga byggnaderna.

Per-Hugo Löjdquist

UPPLANDS-VÄSBY HEMBYGDSFÖRENING

Under år 1964 ha hållits 8 styrelsesammanträden jämte årsmötet, då föreningen högtidlighöll sitt 10-årsjubileum. Till detta hade inbjudits representanter för Sollentuna, Stäkets, Vallentuna, Kungsängens och Märsta hembygdsföreningar samt från Stockholmskretsen av Samfundet för hembygdsvård. Från Vallentuna hembygdsförening överlämnade dess ordförande en kopia av ett köpebrev på Olhamra gård, daterat 23.6.1489. Från ordföranden överlämnades en av honom förfärdigad klubba i masurbjörk med inskription. Med spänt intresse avlyssnades ett föredrag av professor S. U. Palme, Stockholm, med titeln: »Människan i stadssamhället», en skildring hur ett framtida Sverige kommer att bli helt urbaniserat med de större industrierna förlagda till de större kuststäderna och en oerhörd avfolkning av landsbygden.

Från verksamheten må nämnas ett förslag att inom kommunen inrätta ett kommunalt bild- och klipparkiv. Vidare har från 1 jan. 1964 den nyinrättade Kulturnämnden varit verksam — ett gott stöd även för hembygdsföreningens verksamhet. Ytterligare förhandlingar ha inletts med Riksantikvarieämbetet och Ashmolean museum i Oxford, England, om den förut omnämnda där bevarade runstenen från Eds kyrka. Vidare har en diskussionsafton anordnats beträffande vad som planeras ifråga om fritidsområden, hembygdsvård m. m. inom kommunen. Inbjudna och närvarande voro landsantikvarie A. Nordström, resp. ordförandena i byggnadsnämnden, fritidsstyrelsen, kommunalnämnden, kulturnämnden, hembygdsföreningens styrelse samt i övrigt ett stort antal intresserade inom kommunen.

Det tycks nu »blåsa mildare vindar» med en ökad förståelse för bevarandet av äldre kulturell bebyggelse. Så t. ex. finnas stora utsikter att kommunen bevarar kronohemmanet Runby Nedra 1:1 med en del gamla nyttohus och att den gamla arrendegården under St. Väsbys Runby Övra 1:81 får behålla sina hus från 1600-talet och senare. Eds församling är ägare av tomtmarken och husen och ämnar där uppföra sin församlingsgård mitt i Runby samhälle. De flesta husen ha utdömts av stadsarkitekten m. fl. Parstugan, boningshuset, har nu räddats av kyrkorådet genom att överlämnas som scoutstuga till scouterna i Runby.

Sven Odenrick

VALÖ-FORSMARKS HEMBYGDSFÖRENING

Under året har Valö-Forsmarks hembygdsförening förlorat två av sina mera framstående medlemmar. Det är hedersmedlemmen fil. kand. Carl J. Wahlström och styrelsemedlemmen hemmansägare Harry Mellerstam.

Carl Josef Wahlström var i 38 år lärare i Valö. Under denna tid gjorde han betydande insatser i ortens ideella och kulturella liv. Sålunda var han initiativtagare till bildandet av Valö-Forsmarks hembygdsförening, Valö kyrkobrodrakår och Valö IK. Han medverkade också på olika sätt i andra organisationers arbete. En utförligare minnesruna finnes införd på annat ställe i årsboken.

Harry Mellerstam var även han med och bildade Valö-Forsmarks hembygdsförening och var hela tiden med i dess styrelse. Även i ortens övriga organisationer var han mycket verksam. Inom nykterhetsrörelsen var han styrelsemedlem i IOGT-logen Svea och ortens MHF-avdelning. Vidare var han styrelsemedlem i Röda Korsets avdelning och Valö IK. Som representant för den sistnämnda föreningen uppträdde han i yngre år som framgångsrik idrottsman och blev bl. a. tre gånger roslagsmästare i diskuskastning. På 1940-talet tjänstgjorde han som hemvärnschef och var i samband därmed med om att reorganisera Valö skytteförening. Inom det kommunala arbetet var han flitigt anlitad och var bl. a. ordförande i bildningsnämnden. I gamla Frösåkers kommun var han även medlem av kommunalfullmäktige och civilförsvarsnämnden. Harry Mellerstam var en glad och trevlig sällskapsmänniska. Till detta fogade han kunnsighet och erfarenhet. Detta gör att vi kommer att sakna honom i vårt arbete.

I övrigt har hembygdsföreningen arbetat i likhet med föregående år. En del äldre föremål har anskaffats och samlingarna har under året ökats med något 100-tal nummer. En del byggnadsarbeten vid hembygdsgården fortskrider så sakteliga och underhåll av byggnader och inventarier tar mycken tid. Under sommaren har som vanligt en spelmansfest anordnats med relativt god tillslutning. Vidare har Valborgsmäss firats traditionsenligt med brasa och efterföljande auktion på syföreningsalster o. d.

Ett antal studieutflykter i orten har varit både till nytta och nöje.

Under våra fester och sammankomster har Valö spelmanslag och folkdanslaget Svearingen kostnadsfritt medverkat. Likaså har flera medlemmar och övriga medverkat med frakter och annat arbete. För detta vill vi framföra vårt tack.

G. Jonsson

VAXHOLMS HEMBYGDSFÖRENING

Vaxholms hembygdsförening valde enhälligt vid sitt sista årsmöte sin mångåriga ordförande Erik Österman till hedersordförande. Ordförande blev frisörmästare Gösta Carlsson. Under året har föreningen bedrivit en studiecirkel om naturen runt Vaxholm, i synnerhet på Bogesundslandet. Studiecirkeln har dels bedrivit fågelmatning genom studieledare Sven G. Svensson och dels genom skolslöjden fabricerat fågelholkar för framtida behov. Föreningen har genom sin hedersordförande räddat en del gammal bebyggelse vid Norrhamnen. Många grupper har besett föreningens museum, i synnerhet gjorde skolornas lärare grundliga studier vid en av sina planeringsdagar. »Kungsängen» på Rindö blev slagen, efter blomningen, av intresserade med fru Greta Abrahamsson som ledare.

Theodor Lindblad

VITTINGE HEMBYGDSFÖRENING

Verksamheten under 1965, Vittinge hembygdsförenings 41:a verksamhetsår, har glädjande nog varit rätt livlig. Det har i alla händelser hållits flera välbesökta hembygdssträffar.

Sedan flera år tillbaka har årsmötena förlagts till en tidig vårsöndag i samband med gemensam utflykt per buss, vilket visat sig samla livlig anslutning. Första året årsmötesformen praktiserades samlades vi på Domtrappkällaren i Uppsala efter att först ha besett Karl Johansutställningen på Upplandsmuseet. Året efter hölls årsmötet på Väsby kungsgård i Sala, där vi besåg samlingarna under ledning av direktör Gösta Colliander och drack en kopp kaffe och höll årsmötesförhandlingar under kungsgårdens djupa källarvalv, där brasan sprakade i öppna spisen. Det hela var riktigt tjustigt.

Årsmötet 1965 hölls på »högsta nivå» i residensstaden Västerås i höjd med domkyrkotornen och med vid utsikt över stad och bygd. Vi var nämligen samlade i Vestmanlands Läns Tidnings konferensrum i åttonde våningen i det 135-åriga bladets nya tidningshus. Vi gjorde även en rundvandring på tidningens olika avdelningar och fick en liten inblick i hur det går till att göra en modern tidning. Innan vi reste hem besågs Västerås domkyrka.

Nästa lyckade samvaro inföll en solig majsöndag, då det kom besök från Valö-Forsmarks hembygdsförening med spelmän och folkdanslag

och allt. Vännerna från Roslagen kom närmast för att hälsa på sitt förutvarande kyrkoherdepar Gun och David Nordgren, vilka flyttat till Vittinge, och eftersom kyrkoherdefamiljen är verksam inom hembygdsföreningen fick denna glädjen ta emot gästerna och bjuda på kyrkkaffe på hembygdsgården, där de främmande själva till största delen svarade för programmet vad det gällde musik och folkdans. Efteråt var de inbjudna till prästgården.

Trefaldighetskvällen firades traditionsenligt med vandring till källan med musik i täten och med hälsodrickande under hävdvunna former. Vid samkvämet i stugan efteråt berättades minnen från ofredsåren omkring 1940 av en son till ärkebiskop Nathan Söderblom, kapten Gustaf Söderblom, Uppsala.

Midsommarfirandet på hembygdsgården var anordnat som en familjefest för allmänheten under enkla former med lekar och dans omkring majstången och utan anspråk för hembygdsföreningens del att tjäna pengar på det hela. Det kom fler deltagare än vi hade väntat, vilket kan tyda på att många önskar en återgång till enklare former för samvaron en midsommarkväll utan större anspråk på dyrbara arrangemang och dito artister.

För övrigt arbetar en kommitté inom föreningen med insamling av fotografier, äldre och yngre, som kan vara av värde att få bevarade. Vi väntar på att de kommunala myndigheterna i ett kommande nybygge skall ordna med utrymme för ett bygdearkiv och har förhoppningar om att ett sådant inom kort skall kunna förverkligas.

Paul Anderson

VÄNGE HEMBYGDSFÖRENING

Vid årsmötet 7 april 1965 utsågs föreningens initiativtagare och mångårige ordförande kontraktsposten Per-Axel Björkman till hedersordförande. Styrelsen omvaldes. Godsägare Nils Rosenlund har efterträtt posten Björkman som ekebykommitténs ordförande. Den senare fungerar numera som kommitténs sekreterare.

Vid julsamkväm i januari och vid samling kring midsommarstången i Ekeby har bygdens egna spelmän medverkat. Läby hembygdsförening var inbjuden till julsamkvämet och medlemmar av Läby kyrkokör sjöng vid tillfället. Lekledaren, lantbrukare Uno Geidnert, kunde både i Ordenshuset och vid hembygdsgården möta en leklysten och tacksam publik i alla åldrar. Högtid, förberedelse till högtid, sedvänjor och var-

dagsslit i gången tid drogs fram i minnets ljus vid en sammankomst i knytkalasets form. Berättarlusten var stor, fortsättning har utlovats.

Vi tackar Norra Hagunda skolstyrelse och enskilda för gåvor till samlingsarna och annan uppmuntran. Föreningen står i tacksamhetskuld till Norra Hagunda kommun, Upsala sparbank och Uppsala läns brandstodsbolag för frikostiga bidrag till verksamheten.

Sven Elofsson

VÄRMDÖ SKEPPSLAGS FORNMINNESFÖRENING

Vid årsmötet 10 mars 1965 och därpå följande konstituerande styrelsesammanträde valdes till styrelseledamöter: rektor Fritz Berg, ordförande, kyrkoherde Nils Alberg, vice ordförande, förvaltare Börje Cedercrantz, sekreterare, folkskollärare Arne Carlsson, kassör, kapten David Lindberg, bygdevårdare, rektor Vilhelm Gezelius, ingenjör Tore Karlsson och byggmästare Hans Sundberg. Ordförandens adress är Munkvägen 40, Gustavsberg.

Vid årsmötet godkändes slutgiltigt nya stadgar för föreningen; landsantikvarie Alf Nordström höll föredrag över ämnet Modern kulturminnesvård och arkitekt Torbjörn Vogt demonstrerade byggnadsplanen för Värmdö kommun.

31 dec. 1964 hade föreningen 153 medlemmar, årsavgiften var 5:— kronor. Av ekonomiska skäl kan föreningen ej som tidigare utge en årsbok i boktryck utan komma artiklar i enklare utförande att efter hand tillställas medlemmarna för insättning i pärm.

Under tiden 15.9.1964–15.9.1965 har föreningen kompletterat sitt kartförråd med fotostatkopior av tre kartor från Lantmäteristyrelsen, upprättade i slutet av 1600- och 1700-talen, samt av tre kartor från Krigsarkivet från senare delen av 1800-talet. En fastighetskarta från år 1704 har renoverats. — Bokbeståndet har utökats med ett 20-tal band och bildarkivet med ett 50-tal bilder över gårdar och gamla byggnader, huvudsakligen från Ingarölandet.

För reparation av det forna kyrkstallet har bidrag begärts av skeppslagens fyra kommuner och i samband därmed har landsantikvarierna i Stockholms län givit anvisningar för restaureringen.

David Lindberg